

ЩОДО НАДАННЯ ПОСЛУГ РАЦС ЧЕРЕЗ ЦНАП (коментар експертів Програми «U-LEAD з Європою» у зв'язку з виданням Наказу Мініюсту №2825/5)

Послуги з державної реєстрації актів цивільного стану (РАЦС) є одними з обов'язкових для громадян, і найактуальніших для їх інтеграції в центри надання адміністративних послуг (ЦНАП). Адже, наприклад, реєстрація народження дитини, шлюбу «зв'язані» з іншими адміністративними послугами, зокрема з реєстрацією місця проживання, отриманням / зміною паспортних документів, державною допомогою тощо. Тому комплексне надання адміністративних послуг за моделями життєвих ситуацій починається і залежить від послуг сфери РАЦС.

11 жовтня 2017 року Кабінет Міністрів України доповнив Перелік адміністративних послуг органів виконавчої влади, які надаються через ЦНАП послугами РАЦС (зміни до розпорядження КМУ №523). При цьому у розпорядженні Кабміну передбачено, що надання послуг РАЦС здійснюється відділами державної реєстрації актів цивільного стану та через ЦНАП, в адміністративно-територіальних одиницях та за переліком таких послуг, що визначається Міністерством юстиції. Надання таких послуг здійснюється на основі узгоджених рішень між територіальними органами Міністерства юстиції та органами, якими утворено такі центри.

29 серпня 2018 року було видано [Наказ Мініюсту №2825/5](#) «Про затвердження змін до деяких нормативно-правових актів у сфері державної реєстрації актів цивільного стану». Серед його положень, які заслуговують особливої уваги наступні:

- практично усі послуги РАЦС можуть надаватися через ЦНАП, зокрема державна реєстрація народження, шлюбу, розірвання шлюбу (за спільною заявою подружжя, яке не має дітей), зміна імені, внесення змін до актових записів цивільного стану, їх поновлення та анулювання, реєстрація смерті;

- при цьому державна реєстрація народження може здійснюватися через ЦНАП, виключно у разі звернення із заявою, поданою не пізніше одного місяця від дня народження дитини;

- у додатку до Наказу визначені адміністративно-територіальні одиниці, в яких здійснюється надання послуг РАЦС через ЦНАП. Це означає, що територіальні громади, які не потрапили до цього додатку, але бажають надавати послуги РАЦС через свої ЦНАП повинні звертатися до Міністерства юстиції з проханням про включення відповідної адміністративно-територіальної одиниці до додатку-Переліку;

- запровадження надання послуг РАЦС через ЦНАП залежить від впровадження доопрацьованого програмного забезпечення ДРАЦС в промислову експлуатацію (очікується, приблизно через 3 місяці);

- визначений загальний механізм надання цих послуг у ЦНАП: заявник звертається до ЦНАП; у ЦНАП з використанням програмних засобів ДРАЦС формується заява, що підписується заявником і вноситься адміністратором в систему. Паперові документи передаються до відділу ДРАЦС в день звернення, або не пізніше наступного робочого дня у разі їх отримання поза робочим часом відділу. Результат (свідоцтва про народження, про смерть чи відмови у проведенні РАЦС, висновки про зміну імені, внесення змін до актових записів цивільного стану, їх поновлення та анулювання) видається через ЦНАП;

- у разі неотримання заявниками відповідних результатів адміністративних послуг у ЦНАП протягом одного місяця, вони повертаються на підставі акту приймання-передачі до відповідного відділу ДРАЦС;

- при поданні заяви на реєстрацію шлюбу адміністратор з використанням програмних засобів ведення Державного реєстру актів цивільного стану та з урахуванням побажань наречених призначає день та час державної реєстрації шлюбу. Власне реєстрація шлюбу відбувається у відділі ДРАЦС;

- важливими функціями адміністратора є роз'яснення умов та порядку проведення реєстрації актів цивільного стану, встановлення особи заявника;

- державна реєстрація народження може також проводитися онлайн за заявою через веб-портал Мін'юсту. Свідоцтво видається під час звернення батька або матері до відділу ДРАЦС.

Враховуючи викладене, можна загалом підсумувати, що:

1) з появою офіційно визначеного механізму організації надання послуг РАЦС через ЦНАП, повинна зрости кількість ЦНАП, які надаватимуть такі послуги;

2) очевидно, ефективність надання таких послуг через ЦНАП залишатиметься дещо гіршою порівняно з відділами ДРАЦС, адже у відділі ДРАЦС більшість швидких послуг (насамперед, реєстрація народження і смерті) здійснюються невідкладно. Водночас, щодо інших (не одноденних) послуг, у громадян з'являються додаткові можливості щодо точок доступу до послуг. Важливо також, що встановлений порядок відкриває можливості збереження територіальної доступності до послуг РАЦС у населених пунктах – колишніх сільських територіальних громадах, що нині приєднуються до міст обласного значення.

Також потрібно зауважити, що сільські і селищні ради, які самостійно працюють у сфері РАЦС, і раніше вже надавали послуги РАЦС через свої ЦНАП, можуть і далі робити це завдяки розміщенню у ЦНАП секретарів сільських рад чи спеціалістів з відповідними повноваженнями та функціями адміністраторів ЦНАП. Корисною зміною для них є дещо спрощені вимоги до приміщень для зберігання бланків свідоцтв. Замість обов'язкового облаштування вікон такого приміщення металевими ґратами, це може бути також обладнання захисними ролетами або на скло має бути нанесено броньовану ударотривку плівку. Це дозволяє зберігати у ЦНАП формат «відкритого простору» та вікна без ґрат.

Варто нагадати, що в Україні гарно себе зарекомендував досвід інтеграції послуг РАЦС у деяких ЦНАП великих міст завдяки розміщенню відділів РАЦС безпосередньо у приміщенні ЦНАП. Так зокрема, це реалізовано у Вінниці (РАЦС Вінницького району), у Харкові (ЦНАП Московського району), у ЦНАП Ковельської райдержадміністрації (відділ ДРАЦС Ковельського району Волинської області). Це дозволяє батькам новонародженої дитини отримати одночасно послуги з реєстрації її народження, місця проживання та подати документи для отримання одноразової допомоги. Було б добре підтримувати такі позитивні практики співпраці підрозділів ДРАЦС і ЦНАП і в майбутньому. Адже громадяни отримують максимум послуг в ефективний спосіб. Працівники ДРАЦС отримують кращі умови праці, включаючи і бек-офісні та архівні приміщення.

Водночас, вважаємо, що найбільш перспективним шляхом інтегрованого надання послуг РАЦС громадянам є делегування повноважень у сфері РАЦС усім територіальним громадам, в т.ч. у містах обласного значення. Цього можна досягти завдяки ухваленню урядового законопроекту 6150, що перебуває на розгляді Верховної Ради України.

Також звертаємо увагу, що експертами Програми «U-LEAD з Європою» готуються пропозиції щодо державної політики у сфері адміністративних послуг, в тому числі за окремими групами послуг. Запрошуємо до обговорення таких пропозицій і щодо сфери РАЦС (див. [робочий документ на сайті Програми](#))

4 жовтня 2018 року

